

podání, mají jen zadnější hypotekáři právo žádati náhradu ve smyslu třetího a čtvrtého odstavce Šu 222 ex. ř. Všeobecná úpadková podstata jest obmezena, jak již uvedeno, na zbytek po uspokojení všech oddělných věřitelů. Spočívá-li snad v takovém jednání simultánního zástavního věřitele důvod k odporování nebo popírání, třeba i pro úpadkové věřitele, patří to na spor, nikoli však do úvah knihovního soudu.

Čís. 6626.

Závazek vlastníka zatížené nemovitosti, nahraditi knihovnímu věřiteli útraty kvitance, nevztahuje se na útraty postupu pohledávky. Nebyla-li pro útraty kvitance vložena do knih jistota, nepřechází závazek k jich náhradě na nabyvatele nemovitosti jako hypotekárního dlužníka.

Nárok vymáhajícího věřitele na odměnu za to, že k žádosti dlužníka pořídil sestavení vymáhané pohledávky, nepatří k exekučním útratám.

Přijal-li věřitel částečné placení, jest povinen vydati na ně kvitanci.

(Rozh. ze dne 23. prosince 1926, Rv I 449/26.)

Manželé Alois a Anna K-ovi prodali Marii H-ové dům čp. 311 kupní smlouvou ze dne 17./31. července 1923 za 40.000 Kč. Na kupní cenu zaplatila jim Marie H-ová 15.500 Kč hotově a zavázala se zbytek 25.000 Kč 5% úrokovati a dala prodaný dům do zástavy pro zbývajících pohledávku 25.000 Kč s 5% úroky. Podle kupní smlouvy bylo vloženo na dům čp. 311 právo vlastnické pro Marii H-ovou a právo zástavní pro pohledávku Aloise a Anny K-ových 25.000 Kč s 5% úroky. Manželé Alois a Anna K-ovi postoupili svou pohledávku 25.000 Kč s 5% úroky žalovanému Vendelínu K-ovi a na základě postupu ze dne 13. srpna 1923 byl vložen postup této pohledávky s úroky na žalovaného. Žalobce zaplatil žalovanému na tuto jeho pohledávku 16.250 Kč a na to postoupil žalovaný postupní smlouvou ze dne 10. března 1925 žalobci část 16.250 Kč s 5% úroky ze své pohledávky výš uvedené, tuto postupní smlouvu vyhotovil zástupce žalovaného Dr. Josef K. k žádosti žalobcově. Smlouvou kupní ze dne 6. února 1925 koupil žalobce od Marie H-ové dům čp. 311 a bylo pro něho 7. května 1925 vloženo právo vlastnické. Žalobce vyhotovil výmazné prohlášení ze dne 6. května 1925 a dal vymazati v pozemkové knize část pohledávky žalovaným jemu postoupené 16.250 Kč, takže vázl na domě pro žalovaného zbytek pohledávky 8.750 Kč s 5% úroky. Žalovaný vedl exekuci na dům čp. 311, před dražbou žádal zástupce strany žalující Dr. B. zástupce strany žalované Dr. K-a, by mu oznámil výši pohledávky žalovaného, pro niž byla exekuce vedena, Dr. K. vyhověl této žádosti, zaslal Dru B-ovi účet vymáhané pohledávky a návrh na zrušení dražebního řízení a účtoval za sestavení účtu s dopisem 20 Kč a za návrh na zrušení dražebního řízení 91.10 Kč. Žalobce zaplatil žalovanému jistinu 8.750 Kč s úroky i útratami celkem 14.520 Kč 70 h a domáhal se na žalovaném vydání výmazné kvitance ohledně zaplacení zbytku pohledávky, což žalovaný odepřel. Žalobu, by bylo uznáno právem, že pohledávka 8.750 Kč váznoucí pro žalovaného na domě čp. 311

zanikla zaplacením a že může býti na základě rozsudku o této žalobě vložen výmaz zástavního práva pro tuto pohledávku, *pro c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e* zamítl, *o d v o l a c í s o u d* uznal podle žaloby. D ů v o d y: V tomto sporu bylo vysvětliti a zjistiti, zda pohledávka 8750 Kč, jejíž výmazu se žalobce domáhá, skutečně s úroky a ostatním příslušenstvím byla zaplacena. K otázce jest přisvědčiti. Jest nesporno, že žalobce žalovanému k vyrovnání pohledávky 8750 Kč s přísl. zaslal 14.520 Kč 70 h prostřednictvím svého zástupce Dra B-a. Podle rozvrhu zasláního zástupcem žalovaného žalobci vypočítává žalovaný celkovou pohledávku na 14.916 Kč 20 h. Rozdíl má příčinu v tom, že žalovaný mimo žalobcem přiznanou a zaplacenou pohledávku 8750 Kč s úroky a útratami zaučtoval též 111 Kč 10 h za sepsání návrhu na zastavení exekuce a za sestavení pohledávky, dále 284 Kč 40 h za listinu o postupu pokud se týká pohledávky 16.250 Kč dne 9. března 1925 přenesené. Žalovaný opírá ovšem tvrzení, že pohledávka, jež se má vymazati, nebyla úplně zaplacena, pouze o to, že těchto 111 Kč 10 h a 284 Kč 40 h nebylo zaplaceno. Žalovaný však přehlíží, že se v souzeném sporu jedná pouze o to, zda hypotekární pohledávka s úroky a příslušenstvím, jež má býti vymazána, byla zaplacena, nikoliv však o to, zda měl žalovaný ještě ostatní pohledávky za žalobcem. Útraty za listinu o postupu nevztahují se na hypotekární pohledávku, jež má býti vymazána, nýbrž na postup provedený v březnu 1925 pohledávky od té doby zaniklé penízem 16.250 Kč, tedy na samostatný právní obchod. S pohledávkou 8750 Kč nemají útraty nic co činiti a nemůže úratová pohledávka dle náhledu žalovaného výmazu hypotekárního dluhu překážeti, pokud jen hypotekární dluh byl vyrovnán. Na tom nemění ničeho okolnost, že obě částky 8750 Kč a 16.250 Kč kdysi tvořily celkovou pohledávku žalovaného. Poněvadž dále zástupce žalovaného učinil použití žalobci sděleného návrhu na zastavení exekuce vedené pro hypotekární dluh 8750 Kč, závislým na tom, že žalobce zaplatí peníz 284 Kč 40 h za listinu o postupu, tedy pohledávku, jež není v souvislosti s pohledávkou v cestě exekuční uplatňovanou, zneemožnil sám použití návrhu, tedy návrh pro žalobce učinil bezcenným. Nelze tudíž spravedlivě též požadovati, by žalobce mu útraty téhož nahradil. Konečně připočítal žalovaný žalobci též nespravedlivě položku 20 Kč za sestavení své pohledávky, poněvadž byl jako věřitel povinen žalobci, jenž chtěl platiti, oznámiti výši své pohledávky. Hypotekární pohledávka 8750 Kč sama s úroky a útratami jest tedy zaplacena a bylo tudíž žalobní žádosti vyhověti. Námitka, že žalobce útraty kvitance nezapravit, nepřichází pro věc samu v úvahu, byla by opodstatněnou, kdyby žalovaný žalobci vystavil kvitanci, neb kdyby o vystavení kvitance bylo žalováno, nikoli však v tomto sporu, v němž se jedná pouze o to, zda hypotekární pohledávka byla zaplacena a zanikla. Významnou jest v tomto sporu námitka ta pouze ohledně otázky, zda žalobce k této žalobě byl nucen, tedy zda též byl oprávněn požadovati náhradu útrat sporu, zda tedy žalovaný směl oprávněně odepřiti kvitanci. V tomto případě bylo uvažovati, že žalovaný sám, kdyby na rozdíl od ustanovení §u 1426 poslední věty obč. zák. náhradu útrat kvitance byl oprávněn požadovati, na tak dlouho neměl nárok na tyto útraty, pokud mu ne-

vzešly. Podle §u 1052 obč. zák. musí ten, kdo usiluje o předání, svůj závazek míti splněný neb býti ochoten jej splniti. Zástupce žalobcův prohlásil ve svém dopisu ze dne 11. května 1925 ochotu zaplatiti útraty kvitance; žalovaný neuvedl tedy důvodu k odepření vystavení kvitance, k jejímuž vystavení jest podle §u 1426 obč. zák. povinen a nebyl oprávněn plnění, t. j. náhradu útrat kvitance od žalobce požadovati, pokud této své povinnosti nedostál, když ve sporu neprokázal, že tu jest předpoklad §u 1052 obč. zák., že tedy jest oprávněn požadovati zajištění vzájemného plnění a že poplatek kvitanční v souzeném případě teprve z vystavení kvitance bude lze vyměřiti a zapraviti. Žalobce nemohl tedy své právo na výmaz hypotekární pohledávky jinak prosaditi, než žalobou, o niž tu jde, a jest proto žalovaný též povinen nahraditi žalobci procesní útraty.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Pokud jde o útraty postupní listiny 284 Kč 40 h, lze ponechati stranou, zda jest správným mínění odvolacího soudu, že útraty ty nemají nic společného s pohledávkou 8.750 Kč, poněvadž se vztahují na zaniknuvší již druhou část 16.250 Kč původní celkové pohledávky 25.000 Kč. Neboť, i kdyby tento názor nebyl správným, nelze dovolateli dáti za pravdu. Není sporno, že žalobce zaplatil žalovanému část pohledávky 16.250 Kč, dokud ještě nebyl vlastníkem zavázané nemovitosti. Podle § 1422 obč. zák. byl oprávněn žádati, by mu žalovaný postoupil svá práva ohledně této části; žalovaný, přijav placení, byl povinen mu svou pohledávku postoupiti, pokud ji zaplatil, a byl tudíž povinen též nésti náklady postupní listiny. Tehdejší vlastnice domu, Marie H-ová byla ovšem zavázána, nahraditi žalovanému útraty kvitance, než nehledíc k tomu, že tento závazek nelze rozšířiti na útraty postupu, nepřešel ani tento závazek s vlastnictvím nemovitosti na nynějšího žalobce jako hypotekárního dlužníka, poněvadž se právo zástavní za pohledávku nevztahuje na útraty, které nejsou útratami sporu a exekuce (§ 17 knih. zák.) a poněvadž pro útraty kvitance nebyla do knih vložena jistota. Co se týče 20 Kč za sestavení vymáhané pohledávky, lze sice přisvědčiti žalovanému, že nebyl povinen, by pro žalobce sestavil, kolik vymáhaná pohledávka činí, poněvadž se žalobce mohl o tom přesvědčiti z exekučních spisů. Vykonal-li žalovaný pro žalobce na jeho požádání tuto práci, může snad míti nárok na odměnu za ni, avšak tento nárok není příslušenstvím vymáhané pohledávky, nepatří k exekučním útratám, poněvadž nesloužil k vymáhání pohledávky. Důsledkem toho nebyl žalovaný oprávněn, učiniti použití návrhu na zastavení exekuce závislým na zaplacení útrat 284 Kč 40 h a nemůže proto žádati náhradu útrat tohoto návrhu, když žalobce ho nepoužil a k soudu nepodal. Že žalovaný nebyl oprávněn, odepřiti podepsání kvitance, protože nebyla kolkovaná, vyložil již správně odvolací soud. Nelze žalovanému přisvědčiti ani v tom, že nebylo žaloby zapotřebí, poněvadž by byl stačil návrh na zrušení exekuce a výmaz zástav-

ního práva, a že by teprve, kdyby tomu byl odporoval, byla by žaloba na místě, neboť výmaz smluvního práva zástavního nebylo lze dosíci návrhem na zastavení exekuce. Lichá jest námitka, že žalobce žádal na žalovaném dvě kvitance, jednu na 16.250 Kč a druhou na 8.750 Kč. Žalovaný nebyl ovšem povinen, přijmouti částečné placení své pohledávky, přijal-li je však, byl povinen vydati na ně kvitanci (§ 1426 obč. zák.). Dovolání nebylo tudíž lze vyhověti.

Čís. 6627.

Lze se domáhati provise za sprostředkování obchodů, třebaž byly obchody diferenčními.

(Rozh. ze dne 23. prosince 1926, Rv I 456/26.)

Žalobě o zaplacení provise 158.626 Kč 66 h byla vyhověno s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů:

Jde jen o otázku, zda jest pokládati zažalovanou pohledávku 158.626 Kč 66 h a započtením namítanou vzájemnou pohledávku € 1330.15.9 za pohledávky z diferenčních obchodů, tedy nežalovatelné. Jest nesporno, že se žalobce domáhá na žalované firmě zaplacení provise, příslušející bývalému jejímu prokuristovi Karlu A-ovi a postoupené žalobci náhradou za škodu, kterou tento utrpěl tím, že A. v říjnu 1923 proti jeho vůli zakoupil na jeho účet u firmy Roland W. 100 žoků bavlny, kterýžto obchod selhal a končil ztrátou. Jde tedy o nárok na provisi, jejíž výše byla výslovně doznána. Provise jest svou podstatou úplatou za konané služby, při čemž výše její se pravidelně určuje jistým % ceny předmětu, který jest plnění dle smlouvy, ujednané mezi stranami, jež použily k jejímu uskutečnění služeb oné třetí osoby. Nejde tudíž o nárok z původní smlouvy, jejímž obsahem jest právní jednání zcela odlišné (kup, prodej), nýbrž o samostatný nárok ze smlouvy služební. Jest proto lhostejno, zda byly předmětem hlavní smlouvy obchody diferenční, které onen třetí, zde A., sprostředkoval, neboť jeho úplata, již se mu má dostat, není cenou z oněch obchodů, která by arcí nebyla žalovatelnou (§ 1271 obč. zák.), nýbrž odměnou za sprostředkování těchto obchodů, třebaže výše ceny byla podkladem pro výměru smluvené provise. Jen tehdy, kdyby předmětem hlavní smlouvy bylo jednání nemravné, neb jinak nedovolené, mohlo by býti uvažováno také o platnosti úmluvy sprostředkovatelské, směřující k ujednání takovýchto obchodů (§ 879 obč. zák.). Diferenční obchody nejsou však ani nemravné, ani nedovolené. Nárok Karla A-a na provisi nebyl by tedy povahou těchto obchodů jako diferenčních nijak dotčen. Poněvadž pak není sporno, že A-ovi tato provise příslušela, jest i nárok žalobce jako jeho postupníka odůvodněn (§§ 1395, 1396 obč. zák.).